

Załącznik Nr 1
do sprawozdania opisowego
za 2017 rok

**Roczne sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu
wspierania rodziny
za 2017 rok
wraz z potrzebami związanymi
z ich realizacją w roku 2018**

Ruda Śląska, marzec 2018r.

Spis treści

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2015 - 2017” ZA ROK 2017	s. 3
II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY	s. 20
III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ	s. 21
IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ	s. 22
V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY	s. 22
VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2018 ROK	s. 23

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2015 - 2017” ZA ROK 2017

Zgodnie z Uchwałą NR PR.0007.62.2015 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 19.03.2015r. w 2017 roku realizowany był „Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2015-2017”.

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2015-2017”

1. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinie naturalnej poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych.

- Zespoły interdyscyplinarne

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objęte są wsparciem wielu instytucji, m.in. szkół, sądu, placówek wsparcia dziennego. Przedstawiciele tych instytucji spotykają się na zespołach interdyscyplinarnych, omawiają wówczas sytuację rodzin, których spotkanie dotyczy. Pozwala to jasno określić jakie trudności ona przeżywa, a także ustalić cele pracy. Poszczególni członkowie zespołu natomiast podejmują się wykonania takich działań, które mają wspomóc funkcjonowanie rodziny. Na zespół zapraszani są członkowie rodziny, którzy na spotkaniu motywowani są do podejmowania działań, które pozwolą im wyjść z trudnej sytuacji.

Ten sposób monitorowania sytuacji w rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pozwala na wykorzystanie możliwości jakie posiadają instytucje, ale też na wykorzystanie zasobów rodziny. W Miejskim ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej zwoływane są zespoły interdyscyplinarne systematycznie, w zależności od sytuacji w rodzinie.

W 2017r. z udziałem kierownika bądź konsultanta Działu ds. Asysty Rodzinnej odbyło się 781 zespołów interdyscyplinarnych.

- Grupy robocze

Niebieska Karta zostaje sporządzona w sytuacji, kiedy w rodzinie zachodzi podejrzenie, że dochodzi do przemocy. Na wniosek koordynatora (osoby, która spisała Niebieską Kartę) zostaje powołana przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie grupa robocza. W skład grupy wchodzi przedstawiciele tych instytucji, które współpracują z rodziną. Podczas pracy członkowie grupy opracowują plan pracy z rodziną, motywują członków rodziny do podejmowania działań mających przerwać spiralę przemocy i na bieżąco monitorują sytuację.

W 2017r. w Mieście Ruda Śląska działało 336 grup roboczych w 308 rodzinach, w tym w 218 rodzinach z dziećmi (499 dzieci, w tym 227 dziewczynek i 272 chłopców, a w tym 30 dzieci niepełnosprawnych). W 150 rodzinach osobami, co do których zachodzi podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie było 225 dzieci.

W 2017r. kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej brał udział w 16 posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a pracownicy działu w 60 grupach roboczych w prowadzonych już procedurach „Niebieska Karta” oraz w powołanych w b.r.

- **Bezpieczna rodzina** - wspólne działanie pracowników socjalnych i funkcjonariuszy Straży Miejskiej, polegające na wejściach do rodzin wymagających szczególnego wsparcia. Celem tego działania jest monitorowanie funkcjonowania rodzin wieloprotymowych z terenu miasta wymagających szczególnego wsparcia, w których występują problemy związane z: alkoholizmem, niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą, przemocą w rodzinie, niepełnosprawnością, dla wzmocnienia bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach. Realizacja tego projektu poszerza również możliwości przeprowadzenia kompleksowej i pogłębionej oceny funkcjonowania rodzin w środowisku. W roku 2017 pracownicy socjalni wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej zrealizowali wspólne wyjazdy w celu monitorowania sytuacji rodzin w następujących dzielnicach Miasta:

- Ruda - 6 wyjazdów (odwiedzono łącznie 47 rodzin),
- Godula i Orzegów - 6 wyjazdów (łącznie 43 rodziny),
- Bykowina i Kochłowice - 7 wyjazdów (odwiedzono łącznie 43 rodziny),
- Halemba - 7 wyjazdów (łącznie 49 rodzin),
- Nowy Bytom - 6 wyjazdów (odwiedzono 48 rodzin),
- Wirek - 3 wyjazdy (odwiedzono 15 rodzin),
- Bielszowice - 5 wyjazdów (odwiedzono 39 rodzin).

Łącznie odbyły się 40 wspólnych wyjazdów strażników miejskich i pracowników socjalnych, odwiedzono 278 rodzin w godzinach popołudniowych.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2018 roku.

- **Zawiadamianie Sądu w sytuacjach, gdy dobro dziecka jest zagrożone** - w 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej złożył 167 wniosków o wydanie lub zmianę zarządzeń opiekuńczych oraz zostało przestanych 200 adnotacji pracowników socjalnych bądź asystentów rodziny o aktualnej sytuacji w rodzinie do toczących się postępowań sądowych. Asystenci rodziny przestali 165 sprawozdań z realizacji planu pracy (dotyczyły one rodzin, które zobowiązane zostały do współpracy z asystentem rodziny na mocy postanowienia Sądu).

2. Wzmocnienie funkcji rodziny zmierzające do prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, które umożliwią wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.

• „Asystent Rodziny”

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2017r. zatrudnionych było 12 asystentów rodziny, (w tym 2 etaty finansowane były w ramach projektu „Ruda Śląska - nowa perspektywa” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej IX *Włączenie Społeczne*, Działania 9.1 *Aktywna integracja*, Poddziałania 9.1.6 *Program aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym* - projekty pozakonkursowe, a 8 etatów współfinansowanych było w ramach resortowego „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”.

Rozpoczynając współpracę z asystentem rodziny rodzina podpisuje plan pracy. Plan pracy zawiera cele i efekty dostosowane do diagnozy sytuacji rodziny. W 2017 roku sporządzono 175 planów pracy (w tym w ramach projektu unijnego 32 plany). Łącznie wsparciem asystenta rodziny objętych było 166 rodzin. W zależności od diagnozy praca polegała na:

- zdobywaniu umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czyli praca nad prawidłowym prowadzeniem domu w przestrzeniach:
 - żywienia - planowanie zakupów spożywczych, przygotowanie menu, przygotowywanie pełnowartościowych posiłków dla wszystkich członków rodziny z uwzględnieniem diety oraz dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci, rozszerzanie diety małego dziecka, zapoznanie z piramidą żywieniową, przygotowywanie posiłków w higienicznych warunkach, motywowanie do wspólnego celebrowania posiłków i spożywania posiłków w miejscu do tego przeznaczonym, wprowadzanie nowych i ekonomicznych przepisów kulinarnych z uwzględnieniem otrzymywanej pomocy w naturze, wprowadzanie do jadłospisu większej ilości warzyw i owoców, uświadamianie negatywnego wpływu wynikającego ze spożywania nadmiernej ilości szkodliwych przekąsek, np. chipsów, napojów energetycznych itp., trening umiejętności przechowywania produktów spożywczych;
 - higieny - planowanie zakupu środków czystości i środków do higieny osobistej, omówienie i praca nad umiejętnościami związanymi z utrzymaniem czystości w poszczególnych pomieszczeniach w mieszkaniu, planowanie prac remontowych, segregacja zużytej odzieży oraz przedmiotów zbędnych w mieszkaniu, przygotowywanie listy zakupów brakującej bielizny, odzieży, a także sprzętów gospodarstwa domowego, praca nad wzrostem świadomości członków rodziny w zakresie utrzymywania higieny osobistej (higiena jamy ustnej, dbanie o czystość skóry, włosów i paznokci, zmiana bielizny i odzieży, profilaktyka i pomoc w radzeniu sobie z chorobami skóry - świerzp oraz chorobami pasożytniczymi w tym wszawicą), motywowanie do dbania o własne zdrowie, regularnych kontroli lekarskich, wizyt u lekarzy specjalistów oraz badań profilaktycznych, trening umiejętności prawidłowego dbania o zwierzęta domowe, w tym do regularnego szczepienia i odrobaczania;

- budżetu - założenie zeszytu budżetowego służącego do planowania wydatków i monitorowania przychodów oraz rozchodów, nauka planowania wydatków, sporządzenie listy potrzeb, jak również szczegółowe omówienie sytuacji finansowej rodziny (posiadane zobowiązania finansowe m.in. kredyty, pożyczki, zajęcia komornicze, zaległe opłaty mieszkaniowe) i harmonogramu działań zmierzających do uregulowania tej kwestii, praca nad regularnym opłacaniem czynszu i innych rachunków, praca nad planowaniem zakupów w tańszych sklepach (nabywanie i doskonalenie umiejętności porównywania cen w różnych sklepach), organizowanie pomocy w naturze (odzież, pościel, zabawki, sprzęty gospodarstwa domowego, meble, żywność) i współpraca w tym zakresie z innymi instytucjami.
- rozwiązywaniu problemów socjalnych:
 - pomoc w załatwianiu istotnych spraw urzędowych (przedłużenie umowy najmu mieszkania, rozłożenie zaległości czynszowych, energetycznych na raty itd.), motywowanie do wykorzystania własnych możliwości i uprawnień (zasiłki rodzinne, stypendia, alimenty, dodatek mieszkaniowy i energetyczny), towarzyszenie klientom w załatwianiu spraw urzędowych, kierowanie do poradnictwa specjalistycznego - prawnik, pomoc w przygotowywaniu pism i wypełnianiu wniosków.
- rozwiązywaniu problemów psychologicznych:
 - informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w tym pomocy psychologa, motywowanie do podjęcia stosownej terapii, współpraca z Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, motywowanie do utrzymywania abstynencji, motywowanie do konsultacji z lekarzem psychiatrą w Poradni Zdrowia Psychicznego.
- rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:
 - praca nad rozeznaniem relacji w rodzinie, informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w postaci pomocy psychologa (praca nad relacjami, praca nad kompetencjami wychowawczymi w tym - trening umiejętności stawiania granic dzieciom, znaczenie konsekwencji w wychowaniu, stosowanie systemu kar i nagród), praca nad sposobami spędzania czasu wolnego z dziećmi (wypożyczanie książeczek, gier planszowych, puzzli i innych zabawek edukacyjnych sprzyjających rozwojowi dziecka, organizowanie wspólnych zabaw i wyjść na podwórko).
- zapewnianiu dzieciom prawidłowego rozwoju we wszystkich przestrzeniach:
 - zdrowotnej - motywowanie do leczenia dziecka i jego konsultowania ze specjalistami zgodnie z zaleceniami pediatry, pomoc w ustalaniu terminów wizyt u specjalistów, praca nad terminowym wykonywaniem bilansów i szczepień, towarzyszenie rodzicom z dzieckiem/dziećmi u lekarza, motywowanie do regularnego podawania leków.
 - edukacyjnej - współpraca z wychowawcami w szkole i przedszkolu, motywowanie rodziców do uczestniczenia w zebraniach i konsultacjach indywidualnych, motywowanie do uzyskania pełnej diagnozy dziecka, które przejawia trudności edukacyjne lub sprawia trudności wychowawcze, pomoc w ustaleniu terminu badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, omówienie otrzymanej opinii i praca z rodzicem nad realizacją zaleceń ww. Poradni, kierowanie do placówek wsparcia dziennego i współpraca z wychowawcami.

- emocjonalnej - praca nad budowaniem prawidłowych relacji w rodzinie, edukacja w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, nauka rozpoznawania i wyrażania emocji w adekwatny sposób, praca nad pogłębieniem wiedzy o potrzebach dziecka na danym etapie rozwojowym, praca nad umiejętnością konstruktywnego komunikowania się z dzieckiem.

- wspieraniu aktywności społecznej rodzin:
 - motywowanie do udziału w grupie wsparcia dla rodziców, zachęcanie do udziału w uroczystościach ważnych dla dzieci, rozmowy dotyczące relacji sąsiedzkich, trening umiejętności korzystania ze wsparcia lokalnego, zachęcanie do korzystania z Programu Aktywności Lokalnej.
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu oraz utrzymaniu zatrudnienia:
 - współpraca z Klubem Integracji Społecznej, motywowanie do współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (rejestracja, utrzymanie statusu osoby bezrobotnej, korzystanie z ofert pracy, stażów), pomoc w napisaniu CV, pomoc w poszukiwaniu ofert pracy, zachęcanie do skorzystania z prac społecznie-użytecznych, rozmowy dotyczące wartości pracy, pokazywanie korzyści płynących z posiadania własnych środków finansowych.

W 2017r. w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych podjęto współpracę z Urzędem Miasta Ruda Śląska, w efekcie której rodzinom wieloprotblemowym objętym wsparciem asystenta rodziny zapewniono 13 mieszkań socjalnych. Lokale zostały wyremontowane i wyposażone w niezbędne sprzęty gospodarstwa domowego. Z uwagi na fakt, że rodziny, które otrzymały mieszkania to rodziny objęte projektem „Ruda Śląska - nowa perspektywa” mogły również otrzymać dodatkową pomoc finansową z przeznaczeniem na koszty przeprowadzki oraz doposażenie mieszkań. Wysokość pomocy finansowej była uzależniona od współpracy z asystentem rodziny (w tym m. in. uczestnictwa w Warsztatach Umiejętności Wychowawczych, zajęciach grupy edukacyjnej FAS/FAE, a także grupach wsparcia). Realizacja projektu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych umożliwiła poprawę warunków mieszkaniowych rodzinom wieloprotblemowym, które dotychczas ze względu na zasądzoną eksmisję z prawem do lokalu socjalnego oczekiwały na lokal lub na przydział mieszkania do remontu ze względu na złe warunki w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Ponadto asystent rodziny:

- przygotowuje opinie do Sądu Rodzinnego lub na prośbę strony;
- prowadzi ścisłą współpracę z placówkami wsparcia dziennego działającymi w mieście poprzez: monitorowanie uczestniczenia dzieci w zajęciach świetlicowych, udział w zespołach interdyscyplinarnych, współpracę z wychowawcami placówek wsparcia dziennego, motywowanie rodziców do współpracy z wychowawcami;
- prowadzi współpracę z osobami, instytucjami i organizacjami podejmującymi działania na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez: współpracę z kuratorami zawodowymi i społecznymi, wychowawcami ze szkół, przedszkoli,

placówek wsparcia dziennego, poradniami rejonowymi i specjalistycznymi, terapeutami Ośrodka Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej, psychologami Ośrodka Interwencji Kryzysowej;

- organizuje zbiórki i odzieży, obuwia, zabawek, sprzętów gospodarstwa domowego oraz wydaje zgromadzone przedmioty rodzinom potrzebującym;
- prowadzi współpracę z grupą roboczą.

W 2017 roku zostały przeprowadzone 842 okresowe oceny sytuacji rodziny.

Od 1 stycznia 2017 roku z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży zagrożonej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Rola asystenta rodziny zdefiniowana w ustawie o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” łączy się z zadaniami asystenta rodziny wynikającymi z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, stanowiąc spójny system wsparcia rodzin oczekujących na przyjście na świat dziecka oraz rodzin wychowujących dzieci, w tym dzieci chore i niepełnosprawne.

W 2017r. jedna rodzina została objęta koordynacją poradnictwa zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Natomiast 9. kobietom w ciąży (w tym w ciąży zagrożonej) objętych wsparciem asystenta rodziny udzielono porad w zakresie uprawnień wynikających z ustawy „Za życiem”.

Poniżej przedstawiono tabelę dotyczącą rodzin objętych pomocą asystenta w 2017 roku.

Liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2017 roku		166	
w tym liczba:	osób w tych rodzinach	677	
	dzieci w tych rodzinach:	przebywających w domu	352
		przebywających w przestrzeni pieczy zastępczej	39

w tym:	rodziny wielodzietne	56
	rodziny niepełne	72
	rodziny, w których wszczęto/trwa procedura „Niebieskie Karty”	28
w tym:	liczba kobiet/rodzin, którym udzielono poradnictwa w ramach ustawy „Za życiem”	9
	liczba kobiet w ciąży zagrożonej	2
w tym:	liczba kobiet/rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny na ich wniosek (zgodnie z ustawą „Za życiem”)	1
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę w 2017 roku, w tym:		88
ze względu na poprawę funkcjonowania		51
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę		28
ze względu na brak efektów		7
ze względu na zmianę metody pracy		2
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny będzie kontynuować pracę w 2018 roku (w tym rodziny powracające m. in. na mocy postanowienia Sądu)		78

Tabela 1 - liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2017 roku

Asystent rodziny po zakończeniu pracy przez okres 3 miesięcy monitoruje sytuację w rodzinie. Po tym czasie dokonuje się ewaluacji i ocenia sytuację w rodzinie. W 2017r. w 47 rodzinach prowadzono monitoring po zakończonym planie pracy.

W 2017 roku na podstawie postanowienia Sądu do współpracy z asystentem rodziny zobowiązanych było 75 rodzin (w tym do końca grudnia 2017r. współpracę w ramach planu pracy podjęło 68 rodzin). O sytuacji rodziny, która nie podjęła współpracy zostaje zawiadomiony Sąd. W sytuacji, gdy rodzina podejmuje współpracę, asystent rodziny sporządza sprawozdanie do Sądu dotyczące realizacji planu pracy przez rodzinę.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2018r.

- **Usługi opiekuńcze**

W rodzinach, w których bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego jest wynikiem niepełnosprawności intelektualnej lub fizycznej co najmniej jednego z członków rodziny mogą zostać wprowadzone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w ramach których pomocy w przezwyciężaniu codziennych trudności życiowych udziela rodzinie osoba świadcząca usługi. W rodzinach tych prowadzona jest praca dostosowana do możliwości psychofizycznych rodziców z uwzględnieniem zarówno ich zasobów jak i deficytów. Natomiast pracownik socjalny systematycznie monitoruje sytuację. W 2017 roku z tej formy pomocy skorzystało 12 rodzin, w których wychowywało się 25 dzieci.

- **Kontrakt socjalny**

Kontrakt socjalny to narzędzie pracy pracownika socjalnego, który podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych dokonuje oceny sytuacji w rodzinie. Posiadając wiedzę o problemach rodziny, a także o możliwościach i ograniczeniach jej członków, jest w stanie tak zmotywować członków rodziny, by podjęli oni działania naprawcze. Kontrakt socjalny jest rodzajem umowy zawieranej pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodziną, określa on jasno cele, do których dąży rodzina oraz efekty, po których będzie można poznać czy cel został osiągnięty. Rodzina tworzy ten plan wspólnie z pracownikiem socjalnym, obie strony zobowiązują się do wykonania określonych działań, zgodnych z celami kontraktu. Okresowo dokonuje się oceny tego kontraktu i ewentualnie modyfikuje cele, jeśli zachodzi taka potrzeba. Pracownicy socjalni wykorzystują to narzędzie w pracy z rodzinami, bo daje ono jasny obraz sytuacji w rodzinie oraz pokazuje czy zachodzą zmiany. Praca z rodziną trwa kilka miesięcy.

W 2017 roku tą formą pracy objętych było 180 rodzin z dziećmi, w których wychowywało się 360 dzieci. Kierownika bądź konsultant działu ds. Asysty Rodzinnej współpracowali z pracownikami socjalnymi w tworzeniu i realizowaniu indywidualnych planów pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie 23 kontraktów socjalnych.

3. Wsparcie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez wyrównywanie szans i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu.

- Placówki wsparcia dziennego w formie ogniska oraz świetlic (w tym grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci w wieku od lat 3)

W roku 2017 na terenie miasta działało 10 placówek wsparcia dziennego, w tym 8 prowadzonych przez organizacje pozarządowe wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert. Celem zadania było wsparcie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w dążeniu do zapewnienia prawidłowego jej funkcjonowania, w szczególności do zapewnienia dzieciom zagrożonym uzależnieniami szczególnej troski i pomocy. W roku 2017 liczba miejsc w placówkach wynosiła **371**, łącznie pomocą objęto: **558** dzieci i młodzieży z **346** rodzin.

Zadanie realizowane było zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oferta świetlic i ogniska wychowawczego skierowana była do dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 16 roku życia, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich prawidłowego rozwoju, spowodowanych między innymi problemem alkoholowym, przemocą w rodzinie, bezradnością opiekuńczo - wychowawczą, trudną sytuacją materialną, żyjących w środowisku zagrożonym alkoholizmem lub narkomanią. W roku 2014 projekt rozszerzono o grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci od 3 roku życia.

Placówki zapewniały dziecku:

- 1) opiekę i wychowanie,
- 2) pomoc w nauce,
- 3) pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- 4) organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 5) dożywianie odpowiednie do potrzeb dzieci oraz pory dnia, w której odbywają się zajęcia.

Dla wzmocnienia i utrwalenia oddziaływań wychowawczych placówki wsparcia dziennego współpracowały z rodziną poprzez:

- kontakt z rodzicami/opiekunami dzieci w kwestiach formalno - organizacyjnych (przedstawienie oferty zajęć, regulaminu placówki, informowanie o planowanych zajęciach, wyjściach, imprezach, wymiana podstawowych informacji na temat funkcjonowania dziecka w placówce, itp.),
- współpracę z rodziną w zakresie opracowania diagnozy sytuacji dziecka (rozmowy o sytuacji dziecka, regularne uaktualnianie informacji dot. sytuacji rodzinnej, obserwacja relacji rodzic - dziecko itp.)
- wspieranie rodziców/opiekunów w budowaniu kompetencji wychowawczych oraz w sprawach o kluczowym znaczeniu dla poprawy sytuacji dziecka, w szczególności:

- a) tworzenie sytuacji umożliwiających modelowanie zachowań (np. wspólne zajęcia z gotowania, sportowe, przygotowywanie imprez, udział rodziców w imprezach, wycieczkach, organizowanie „dni otwartych” itp.) - co najmniej 1 raz w miesiącu,
- b) organizowanie wsparcia specjalistycznego (np. indywidualne konsultacje wychowawcze, spotkania grup rodziców, warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców, zajęcia edukacyjne itp.) - co najmniej 1 raz w miesiącu,
- c) włączanie rodziny w życie placówki i pracę na rzecz placówki (wspólne organizowanie wydarzeń w placówce, zapraszanie do wspólnych prac porządkowych, drobnych prac remontowych, robienia dekoracji, przygotowywania poczęstunku itp.),
- d) włączanie w miarę możliwości rodziców/opiekunów w pracę wychowawczą w ramach placówki.

Z punktu widzenia dobra dziecka i rodziny, które były podmiotem oddziaływań przedstawiciele wielu profesji pomocowych placówki wsparcia dziennego współpracowały z innymi instytucjami, organizacjami i zatrudnionymi w nich pracownikami różnych zawodów, między innymi szkołą, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądami, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi, poprzez:

- współpracę z innymi instytucjami przy tworzeniu i aktualizowaniu diagnoz (w szczególności: udział w spotkaniach zespołów interdyscyplinarnych oraz inicjowanie zespołów interdyscyplinarnych),
- współpracę z instytucjami, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązaniu jej problemów, w szczególności w zakresie interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych,
- współpracę z innymi instytucjami w zakresie dostosowywania oferty programowej do potrzeb dzieci i ich rodzin,
- współpracę z innymi placówkami wsparcia dziennego działającymi na terenie Miasta i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie tworzenia, aktualizowania standardów pracy z dzieckiem, rodziną oraz dokumentacji placówki, celem podwyższania jakości i efektywności działań,
- współpracę z instytucjami na rzecz budowania zintegrowanego, lokalnego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny w mieście.

Ponadto specjalistyczne placówki wsparcia dziennego podejmowały następujące działania:

- 1) organizowały zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne,
- 2) realizowały indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

	Nazwa organizacji realizującej zadanie	Miejsce realizacji zadania	Liczba Miejsc	Liczba dzieci objętych pomocą	Liczba rodzin objętych pomocą
PLACÓWKI PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	Stowarzyszenie Św. Filipa Nereusza 41-706 Ruda Śląska ul. Leśna 37	Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego Św. Filipa Nereusza <i>Ruda Śląska 41 - 706, ul. Solidarności 21</i> Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego Bł. Ks. Józefa Czempieła <i>Ruda Śląska 41 - 700, ul. Piastowska 25</i> Ognisko wychowawcze Św. Jana Bosco w Centrum Inicjatyw Społecznych Stara Bykowina <i>Ruda Śląska 41-705 Ul. 11-go Listopada 15a</i>	106 (w tym 20 miejsc w grupach prof- rozw. przy specjalistycznej placówce wsparcia dziennego w Rudzie i Halembie)	159	104
	Ośrodek Święta Elżbieta 41 - 700 Ruda Śląska ul. Wolności 30	Świetlica Środowiskowa <i>Ruda Śląska 41-709, Pl. Jana Pawła II 5</i> Świetlica Środowiskowa <i>Ruda Śląska 41-711, ul. Cynkowa 22</i> 3) Świetlica Socjoterapeutyczna <i>Ruda Śląska 41-710, ul. Ściegiennego 6</i> Świetlica Środowiskowa <i>Ruda Śląska 41-704, ul. Królowej Jadwigi 8</i>	140 (w tym 10 miejsc w grupie prof- rozw. przy specjalistycznej placówce wsparcia dziennego w Wirku, która działała do czerwca 2017 roku)	205	125
	Zgromadzenie Sióstr Św. Elżbiety, Prowincja Katowicka - Świetlica Środowiskowa Św. Elżbiety 41-703 Ruda Śląska ul. Rencistów 2	Placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej - Świetlica Św. Elżbiety <i>Ruda Śląska 41 - 703 ul. Rencistów 2</i>	40 (w tym 10 miejsc w grupie prof- rozw. przy placówce wsparcia dziennego w Goduli)	61	37

PLACÓWKI PROWADZONE PRZEZ MIASTO	Placówka Wsparcia Dziennego w Rudzie Śląskiej	Świetlica Socjoterapeutyczna <i>ul. Gwardii Ludowej 21-23 41-709 Ruda Śląska</i>	85	133	80
	41-700 Ruda Śląska <i>ul. Bujoczka 12</i>	Świetlica Socjoterapeutyczna <i>ul. Bujoczka 12 41-700 Ruda Śląska</i>	(w tym 10 miejsc grupa prof-rozw. przy świetlicy w N.Bytomiu)		
SUMA			371	558	346

Ponadto na terenie Miasta działały trzy placówki wsparcia dziennego w formie klubów młodzieżowych, prowadzonych przez Stowarzyszenie Świętego Filipa Nereusza. W roku 2017 liczba miejsc w placówkach wynosiła 90 (Bykowina - 30 miejsc, Ruda - 30 miejsc, Halemba - 30 miejsc). Łącznie pomocą objęto 135 osób (stali uczestnicy zajęć).

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2018 roku.

- **Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych**

Ośrodek jest placówką wsparcia dziennego o charakterze specjalistycznym i realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz przepisach wydanych na jej podstawie. Ośrodek wspiera rodzinę wychowującą dziecko niepełnosprawne w zakresie realizacji programu rehabilitacji ruchowej wspomagającej (hipoterapia, muzykoterapia, integracja sensomotoryczna, choreoterapia, terapia dnia codziennego, samoobsługa, terapia przez zabawę, jaskinia solna), psychologicznej, logopedycznej, pedagogicznej oraz pielęgnacji.

W 2017 roku placówka realizowała cele i zadania statutowe w zakresie:

- 1) zapewnienie dzieciom odpowiedniej, stałej opieki podczas pobytu w Ośrodku,
- 2) prowadzenie rehabilitacji wspomagającej,
- 3) umożliwienie przygotowania przedszkolnego na poziomie specjalnym i powszechnym (oddelegowany nauczyciel przedszkolny) oraz nauki systemem indywidualnym (odpowiedni nauczyciele ze szkół),
- 4) zapewnienie wyżywienia, bielizny oraz - gdy jest to konieczne - odzieży podczas pobytu w Ośrodku,
- 5) zapewnienie niezbędnych leków i artykułów sanitarnych w postępowaniu profilaktycznym i udzielaniu pierwszej pomocy,
- 6) zapewnienie dowozu dzieci do Ośrodka i ich odwozu,

- 7) udzielanie porad rodzicom jak pielęgnować dziecko niepełnosprawne, jak je wspierać w rehabilitacji ruchowej, pedagogicznej i logopedycznej.

Liczba dzieci zapisanych na dzień 31.12.2017r. - 88 (48 oddział popołudniowy),

Liczba dzieci poniżej 3 roku życia: 20

Liczba dzieci od 3 do 4 roku życia: 8

Liczba dzieci od 4 do 5 roku życia: 11

Liczba dzieci od 5 do 6 roku życia: 15

Liczba dzieci powyżej 6 lat: 34

Łącznie w 2017 roku ze wsparcia placówki skorzystało 114 dzieci.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2018 roku.

4. Poprawa jakości życia rodzin i dzieci poprzez rozwój aktywności własnej oraz zapobieganie marginalizacji życia rodziny.

- **„Mądry rodzic – szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców.**

W 2017 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt - „Mądry rodzic - szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców. Osobami prowadzącymi zajęcia byli psycholodzy i asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psycholodzy, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 18 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 57 osób, a w zajęciach dla dzieci 29).

Grupa ma charakter otwarty. W 2017r. spotkania grupy odbywały się dwa razy w miesiącu, tj. w każdą drugą i czwartą środę miesiąca (z wyłączeniem okresu lipiec-sierpień 2017r.). Rodzice biorący udział w zajęciach poszerzali wiedzę na temat właściwego funkcjonowania w roli rodzica oraz aktywizowali się społecznie. Każde spotkanie koncentrowało się wokół określonego tematu, lecz często zachodziła konieczność modyfikowania przebiegu zajęć i dostosowania ich do bieżących potrzeb uczestników. Jednocześnie brak konieczności ścisłego trzymania się określonego scenariusza spotkania umożliwiał prowadzącemu podążanie za uwagą grupy, dzięki czemu uczestnicy doświadczali realnego wpływu na jakość, kształt i treść zajęć, w których brali udział i które współtworzyli. Rolą osób prowadzących było porządkowanie spotkań, dbanie o to, aby każdy uczestnik grupy znalazł pomoc i wsparcie. Grupę tworzyli przede wszystkim rodzice i to oni wnosili potencjał i energię oraz dzielili się swoimi doświadczeniami.

Tematy zajęć w 2017r.: „Spotkanie organizacyjne”, „Wpływ zdrowia na zachowanie - wstęp”, „Wpływ zdrowia na zachowanie - odżywianie i higiena jamy ustnej”, „Zasady higieny snu oraz higieny miejsca pracy”, „Higiena nauki, pracy i wypoczynku ucznia”, „Problematyka uzależnień”, „Problematyka uzależnień - cd.”, „Autyzm jako całościowe zaburzenia rozwoju - charakterystyka spektrum”, „Uczucia i emocje. Jak je rozpoznawać i nazywać”, „Uczucia i emocje. Jak je rozpoznawać i nazywać - warsztaty”, „Ewaluacja”, „Zabawy z dziećmi typu „papier-ołówek”, gra „Czarne historie””, „Gry i zabawy ze słowami”, „Sposoby wykorzystania masy solnej w czasie zabawy z dziećmi”, „Gry słowne dla dorosłych i dzieci”, „Ozdoby świąteczne z masy porcelanowej”, „Twórcze spędzanie czasu wolnego”.

Rodzice, którzy nie mieli możliwości zapewnienia opieki dla dzieci na czas trwania zajęć mogli zgłosić się z nimi na grupę. Dzieci mogły brać czynny udział w zajęciach, natomiast zajęcia z młodszymi dziećmi prowadzili asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale ds. Asysty Rodzinnej. Dzieci miały zapewnione zajęcia, które sprzyjały ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiały nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi. Zajęcia były dostosowywane do potrzeb i wieku dzieci. Zajęcia z małymi dziećmi nie powinny trwać dłużej niż 1 do 1,5 h z uwagi na trudność utrzymania przez nie uwagi i chęć powrotu do rodziców. Dlatego też czas trwania spotkań z rodzicami został do powyższego dostosowany.

Zarówno zajęcia z rodzicami, jak i dziećmi podsumowywane były w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2018 roku.

- **„moc-E” - grupa wsparcia dla osób z emocjonalnymi trudnościami w funkcjonowaniu społecznym**

W 2017 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt - „moc-E”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologowie, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 10 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 25 osób, a w zajęciach dla dzieci - 12 dzieci).

Grupa ma charakter otwarty. Celem głównym jest udzielenie wsparcia osobom, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby ułatwić im funkcjonowanie społeczne poprzez rozwój osobisty w wymiarze indywidualnym każdego uczestnika, rozwijanie świadomości na temat powstawania i dynamiki emocji, możliwość odreagowania emocji nagromadzonych w interakcji społecznej, budowanie pozytywnego obrazu siebie, wypracowanie skutecznych sposobów radzenia sobie z trudnościami życia codziennego, wzajemne udzielanie wsparcia emocjonalnego, utrwalenie prawidłowych zachowań w kontaktach z innymi osobami. Tematyka zajęć często dostosowana była do potrzeb uczestników grupy, którzy chętnie sygnalizowali swoje

oczekiwania. Ponadto każdy z uczestników miał możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami oraz pojawiającymi się problemami i trudnościami w życiu codziennym. Grupa powstała, by ułatwić osobom mającym emocjonalne trudności w funkcjonowaniu społecznym interakcję społeczną. Uczestnicy poszerzają swoją wiedzę na temat powstawania emocji i stresu. Członkowie grupy udzielają sobie wzajemnego wsparcia, dzielą się doświadczeniami, umiejętnościami radzenia sobie oraz mają możliwość udziału w treningu regulacji emocji.

Tematy zajęć w 2017r.: „Fobie społeczne - zaburzenia lęku”, „Szczęście kontra smutek”, „Uwierz w siebie - nie ma rzeczy niemożliwych”, „Komunikacja interpersonalna”, „Role społeczne”, „Granice ról społecznych”, „Konflikty pomiędzy rolami społecznymi”, „Trening Jacobsona”, „Więzi - najważniejsze narzędzie scalania rodziny”, „Stres pourazowy”, „Depresja”, „Jadłowstręt psychiczny - anoreksja”, „Spotkanie Bożonarodzeniowe”.

Na zajęcia można zgłaszać się z dziećmi, z którymi są prowadzone zajęcia sprzyjające ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiające nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi.

Spotkania podsumowywane są w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2018 roku.

- **„Rudzkie Warsztatowo”**

W 2017 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt „Rudzkie Warsztatowo”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologzy, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 10 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięły w niej udział 43 osoby, a w zajęciach dla dzieci - 71 dzieci).

Grupa ma charakter otwarty. Celem głównym jest podniesienie kompetencji społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich aktywizacja społeczna poprzez nabywanie umiejętności adekwatnego zachowania się w różnych sytuacjach, kształtowanie samoświadomości i autoprezentacji, nabycie umiejętności nawiązania i utrzymywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi, nabycie umiejętności stawiania i respektowania granic, nabycie umiejętności łączenia zabawy i wychowania, nabycie umiejętności organizowania i spędzania czasu wolnego z dzieckiem, nabycie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych. Każde ze spotkań dotyczyło określonego tematu, jednak w razie konieczności zachodziła modyfikacja tematu do potrzeb uczestników, którzy chętnie zgłaszali swoje propozycje zajęć. Zdecydowana większość spotkań miała charakter warsztatowy. Nawiązanie współpracy z kierownikiem jednej z aptek zaowocowało rozszerzeniem tematyki spotkań o zagadnienia związane z dbałością o higienę osobistą. Ponadto coroczną tradycją jest spotkanie mikołajkowe, podczas którego dzieci otrzymują przygotowane wcześniej upominki.

Tematy zajęć w 2017r.: „Ciekawe gry i zabawy z dzieciństwa”, „Pierwsza pomoc”, „Wiosenne inspiracje”, „Samobadanie piersi”, „Nawyki żywieniowe”, „Szczepienia ochronne dzieci”, „Grypa i zachorowania”, „Higiena osobista”, „Jesienne inspiracje”. „Świąteczne inspiracje”, „Mikołajkowe spotkanie”.

Uczestnicy zajęć mogą zgłosić się z dziećmi, które również aktywnie uczestniczą w proponowanych zajęciach. Dzięki temu rodzice mają możliwość spędzania czasu z dziećmi w atrakcyjny sposób.

Spotkania grupy podsumowywane są w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2018 roku.

Z doświadczeń asystentów rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej wynika, iż część rodzin zagrożona jest wykluczeniem społecznym, dlatego ważne staje się ich włączanie w korzystanie z dóbr kulturowych i aktywizacja społeczna. Wobec powyższego Dział ds. Asysty Rodzinnej w 2017 roku wprowadził pilotażowo nowy projekt „Co środka piszczy?”:

Cel projektu:

1. Celem głównym projektu jest aktywizacja społeczna rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Cele szczegółowe:
 - a) podniesienie poziomu aktywności społecznej,
 - b) nabycie umiejętności adekwatnego zachowania się w różnych sytuacjach,
 - c) wzajemna integracja,
 - d) nabycie umiejętności nawiązywania i utrzymywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi,
 - e) zapobieganie marginalizacji osób i rodzin,
 - f) nabycie umiejętności prawidłowego zachowania w różnych sytuacjach życiowych.

Adresat:

Klienci pomocy społecznej w Rudzie Śląskiej.

Realizator projektu:

Pracownicy Działu ds. Asysty Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej: asystenci rodziny.

Założenia merytoryczne projektu:

Wiele z rodzin objętych pomocą społeczną jest zagrożonych wykluczeniem społecznym, nie uczestniczą one w ważnych aspektach życia społecznego. Pracownicy Działu ds. Asysty Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stworzyli ofertę mającą na celu przede wszystkim aktywizację społeczną rodzin. Projekt obejmuje wyjścia do różnych miejsc na terenie Miasta m.in. instytucji kulturalnych i ciekawych miejsc w okolicy.

Etapy realizacji projektu (harmonogram realizacji):

1. Rodziny do udziału w projekcie kierowane są przez asystentów rodziny, psychologów, kierownika Działu ds. Asysty Rodzinnej oraz konsultanta.
2. Informowanie na bieżąco o wyznaczonych terminach spotkań osób zainteresowanych udziałem w spotkaniu przez pracowników Działu ds. Asysty Rodzinnej.
3. Prowadzenie spotkań w terminach dostosowanych do daty wyznaczonej przez osoby prowadzące dane zajęcia. Zajęcia mają charakter otwarty, długość spotkań uzależniona od potrzeb osób biorących udział w grupie.
4. Rodzice, którzy nie są w stanie zapewnić opieki dla dzieci na czas trwania grupy, mają możliwość zgłoszenia się na zajęcia razem z nimi. Dzieci mają możliwość aktywnego udziału w zajęciach.

W 2017r. odbyły się 3 spotkania, w których wzięło udział z różną częstotliwością 18 osób i 8 dzieci. Uczestnicy, w ramach projektu mogli zobaczyć ciekawe miejsca znajdujące się w naszym Mieście, a poprzez to poznać możliwości i sposoby aktywnego spędzania wolnego czasu, przy dysponowaniu niekoniecznie dużymi środkami finansowymi. W 2017r. uczestnicy zwiedzili schron bojowy, zakład produkcyjny i oczyszczalnię ścieków.

Zrealizowano również jednorazowo projekt „Palisz śmieci - trujesz dzieci! - włącz odpowiedzialność za siebie i innych!”. Celem głównym projektu było zwrócenie uwagi na niebezpieczeństwo wynikające ze spalania śmieci w gospodarstwach domowych - szkodliwe dla zdrowia i środowiska, jak również konsekwencje prawne takiego działania. W marcu i listopadzie 2017r. odbyły się spotkania ze specjalistami: lekarzem oraz specjalistami ds. ochrony środowiska - Naczelnikiem Wydziału Ochrony Środowiska i Górnictwa Urzędu Miejskiego w Rudzie Śląskiej, przedstawicielami Straży Miejskiej w Rudzie Śląskiej oraz lekarzem z Rudzkiego Centrum Medycznego SzpakMed z Rudy Śląskiej, którzy fachowo przekazali informacje dotyczące wpływu spalania śmieci w gospodarstwach domowych na zdrowie, środowisko oraz jakie są konsekwencje prawne takiego postępowania. W m-cach kwietniu i grudniu 2017r. odbyły się zajęcia z upcyklingu, czyli wykorzystania śmieci do zrobienia czegoś nowego. Rodzice, którzy nie byli w stanie zapewnić opieki dla dzieci na czas trwania spotkań ze specjalistami, mieli możliwość zgłoszenia się na zajęcia razem z nimi. Dzieci miały nie tylko zapewnioną opiekę, ale również prowadzone były z nimi zajęcia dostosowane do ich wieku i potrzeb. Natomiast

w zajęciach z upcyklingu wskazane było uczestnictwo z dziećmi. W spotkaniach wzięto udział z różną częstotliwością 15 osób dorosłych i 3 dzieci.

5. Tworzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

- **Specjalistyczne poradnictwo prawne** - oznacza przekazanie rodzinie informacji o powszechnie obowiązującym prawie oraz o praktyce jego stosowania, w szczególności poprzez: podanie i omówienie odpowiednich przepisów, przekazanie wzorów pism prawnych, sporządzenie projektu pisma procesowego. W 2017 roku z porad prawnych w tutejszym Ośrodku skorzystało 69 rodzin z dziećmi. Ponadto asystenci rodziny i pracownicy socjalni kierowali rodziny do punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

- **Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne** - realizowane jest poprzez: porady - ukierunkowane na określenie odpowiedniej formy pomocy, konsultacje psychologiczne - rodzinne i indywidualne, diagnozę psychologiczną, terapię wspierającą, psychoedukację w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich. Praca psychologa odbywa się w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w środowisku domowym. Ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego w Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2017 roku skorzystało 69 rodzin z dziećmi (poradnictwa udzielono łącznie 116 osobom). Na prośbę klientów psychologdy przygotowują również i wydają opinie i zaświadczenia.

II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej zatrudnieni byli asystenci rodziny, psychologdy i konsultant. Wszyscy pracownicy Działu podnoszą swoje kwalifikacje. W 2017 roku pracownicy Działu uczestniczyli w następujących szkoleniach, konferencjach i seminariach:

1. Identyfikacja symptomów krzywdzenia dzieci.
2. Linia kontaktu - warsztat doskonalenia kompetencji w obszarze pracy z klientem.
3. Problematyka zaburzeń rozwojowych i emocjonalnych u dzieci.
4. Ochrona danych osobowych w kontekście ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
5. Choroba Alzheimera, czy można prze nią uciec.

6. Depresja. Naucz się pomagać.
7. Obrona cywilna.
8. Pierwsza pomoc.
9. Ochrona danych osobowych.
10. Zespół stresu pourazowego u dzieci - jak rozpoznawać i jak leczyć?
11. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie z perspektywy 10-letniego doświadczenia OIK w Rudzie Śląskiej.
12. Interwencja profilaktyczna wobec kobiet w ciąży lub młodych matek, w tym z grup ryzyka.
13. Szkolenie przeciwpożarowe.
14. Mediator - zawód czy pasja? Blaski i cienie pracy mediatora.
15. System wsparcia rodzin - zmiany prawne i funkcjonalne.
16. Różne oblicza miłości.
17. Asystentura rodziny w zakresie wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin „Za Życiem”.
Rekomendacje metodyczne i organizacyjne.

W 2017 roku zatrudnionych było 12 asystentów rodziny. Koszty zatrudnienia 8 etatów zostały pokryte częściowo z „Resortowego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2017 - asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Pozyskano dotację w wysokości 155 013, 60zł. oraz rozliczono dotację za 2016r. w kwocie 126 000, 00zł. Natomiast 2 etaty finansowane były w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Z uwagi na fakt, iż Miasto Ruda Śląska jest Miastem na prawach powiatu realizuje zadania zgodnie z art. 180 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań Miasta należy finansowanie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej. W 2017 roku poniesiono następujące wydatki za pobyt dzieci w pieczy zastępczej:

a) rodzinna piecza zastępcza:

Rodziny zastępcze otrzymujące świadczenia na dzieci (informacja dotyczy łącznie rodzin zastępczych na terenie Miasta Ruda Śląska oraz rodzin zastępczych poza powiatem, w którym przebywają dzieci z Rudy Śląskiej)	Ilość rodzin zastępczych	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2017 roku
	270	440	4 152 348,24

b) instytucjonalna piecza zastępcza:

Placówki opiekuńczo-wychowawcze (informacja dotyczy łącznie POW na terenie Miasta (RDD1, RDD2, RDD3, OPDziR, POW1 i POW2 - Ośrodek Św. Elżbieta); POW prowadzonych na zlecenie Miasta (Ośrodek Wych. Rehab. - Ustroń); POW poza Miastem, w którym umieszczone są dzieci z Rudy Śląskiej)	Ilość placówek (w których umieszczone są dzieci)	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2016 roku
	13	168	5 587 651,64

IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z art. 176 pkt 8) w odniesieniu do art. 193 ust. 8 należy przekazywać informację do biura informacji gospodarczej o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy. Łączna liczba osób zgłoszonych do biura informacji gospodarczej w 2017 roku to 344 osoby.

V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

W związku z § 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej gmina, powiat oraz samorząd województwa mają obowiązek składania wojewodzie sprawozdania z wykonywania zadań za okres:

- od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca - w terminie do dnia 31 lipca danego roku,
- od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia - w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego.

Sprawozdania zostały złożone w terminie.

VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2018 ROK

W 2017r. ogółem z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej korzystało 3130 rodzin. Problem bezradności opiekuńczo - wychowawczej dotyczył 524 rodzin z dziećmi, co stanowiło ok. 16,7% ogółu rodzin korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka, z czego 137 rodzin to rodziny wielodzietne oraz 303 rodzin to rodziny niepełne. Zadania realizowane w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2015 - 2017” dawały możliwość objęcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych działaniami ukierunkowanymi na ich wzmocnienie.

Mając na uwadze powyższe, potrzeby na 2018 rok w zakresie wspierania rodziny to m.in.:

1. Zwiększenie liczby asystentów rodziny w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na taką formę wsparcia za względu na:
 - a) konieczność udzielania rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia w formie asystenta rodziny,
 - b) poszerzenie obszaru działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
 - c) monitorowanie sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania interdyscyplinarne (zespoły interdyscyplinarne, grupy robocze).
 - d) wzrost liczby postanowień Sądu zobowiązujących rodziny do współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a w szczególności z asystentem rodziny.
2. Udzielanie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi rodzicom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ze względu na swoją niepełnosprawność.
3. Kontynuacja pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego prowadzonej przez pracowników socjalnych.
4. Kontynuacja wsparcia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez zapewnienie dzieciom miejsc w placówkach wsparcia dziennego oraz Ośrodka Adaptacyjnym.
5. Kontynuacja grup wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dla osób, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby zaktywizować ich społecznie oraz zapobiec marginalizacji ich życia oraz wprowadzenie nowych projektów w tym zakresie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2030.

6. Ułatwienie dostępu rodzinom do specjalistycznego poradnictwa: prawnego i psychologicznego, a także z zakresu uzależnień.
7. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników Działu do spraw Asysty Rodzinnej.

Powyższe potrzeby wynikają z dotychczas prowadzonej pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Biorąc pod uwagę trudności z jakimi boryka się rodzina wieloprotblemowa należy w szczególny sposób otoczyć ją intensywnymi działaniami ukierunkowanymi na jej wsparcie.

Sprawozdanie niniejsze przygotowane zostało przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, który realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zgodnie z niniejszą ustawą, w oparciu o zarządzenie nr SP.0050.2.5.2012 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 09 stycznia 2012r. w sprawie wyznaczenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej do organizowania pracy z rodziną i uchwałę nr PR.0007.204.2012 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 sierpnia 2012r. zmieniającą Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Od 2012 roku wspieranie rodziny należy więc do statutowych zadań Ośrodka realizowanych przez Gminę.